

Otrzymane wyniki były zbliżone do wyników doświadczeń poprzednich. Okazało się, że zanieczyszczenie wód włóknami drzewnymi oraz miałem węglowym w stężeniu 90—100 cz./mln nieznacznie tylko hamuje wzrost pstrąga tęczowego. Stężenia przekraczające 200 cz./mln powodowały stopniowe zmniejszenie populacji ryb.

W niektórych rzekach, nawet znacznie zanieczyszczonych, powyżej 200 cz./mln, pstrągi mogą żyć przez dziewięć miesięcy, głównie dzięki biologicznemu samooczyszczaniu się rzek.

Wiktor Janusz Pajor

PISMIENICTWO

Herbert D. W. M., Alabaster J. S., Dart M. C., Lloyd R. 1961. *The effect of china-clay wastes on trout streams*. Int. J. Air Wat. Poll. Vol. 5 s. 56.

Herbert D. W. M., Merckens J. C. 1961. *The effect of suspended mineral solids on the survival of trout*. L.c. s. 46.

Herbert D. W. M., Richards J. M. 1963. *The growth and survival of fish in some suspensions of solids of industrial origin*. L.c. Vol. 7 s. 303.

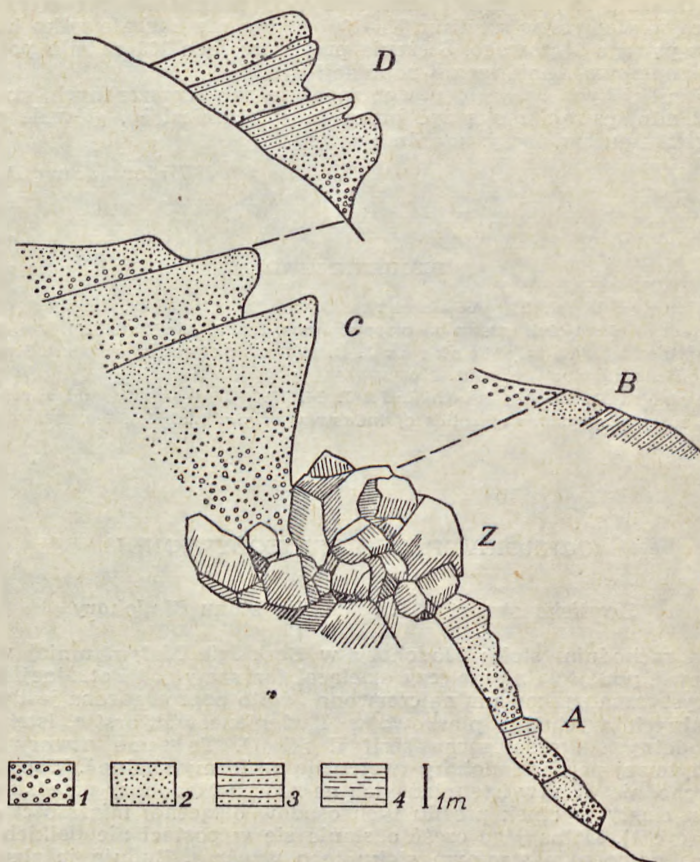
OCHRONA PRZYRODY NIEOŻYWIONEJ

Zwalisko skalne na zachodnim stoku Madohory

Na zachodnim stoku Madohory w Beskidzie Małym mniej więcej w połowie podejścia z przełęczą dzielącej ten szczyt od Potrójnej, ścieżka turystyczna znakowana na czerwono i żółto poprowadzona jest wśród naturalnych wychodni piaskowców i zlepieńców warstw istebniańskich dolnych (kreda górna serii śląskiej)¹. Te same utwory dalej w szczytowej partii Madohory tworzą liczne formy skalne². Wspomniane wychodnie warstw istebniańskich na zboczu Madohory przedstawiają pewien ciągły wycinek profilu tych osadów o łącznej miąższości około 20 m (ryc. 1). Dolna jego część odsłania się w postaci niewielkich progów na północnym stromym stoku tego wzgórza. Budują je zlepienie z egzotykami przechodzące stopniowo ku stropowi w piaskowce gruboziarniste, a w najwyższym proggu nawet w piaskowiec średnioziarnisty o oddzielności płytowej (ryc. 1, odsłonięcie A). Dalszy ciąg profilu obserwować można w skarpie ścieżki turystycznej (ryc. 1, odsłonięcie B), a następnie na ścianach dwóch skałek położonych jedna nad drugą po obu stronach tej ścieżki (ryc. 1, odsłonięcie C i D). Dolna skałka na północ od szlaku leży w przedłużeniu opisanych progów (ryc. 2). Jest ona ograniczona od strony północnej przewieszoną płaszczyną ciosową, odsłoniętą wskutek starego obrywu skalnego. Na ścianie tej skałki wyróżniają się trzy grube lawice frakcjonalnie warstwowane o ogólnej miąższości około 9 m. Każda z nich rozpoczyna się od dołu zlepieńcami egzotykowymi, przechodzącymi stopniowo w piaskowiec zlepieńcowaty

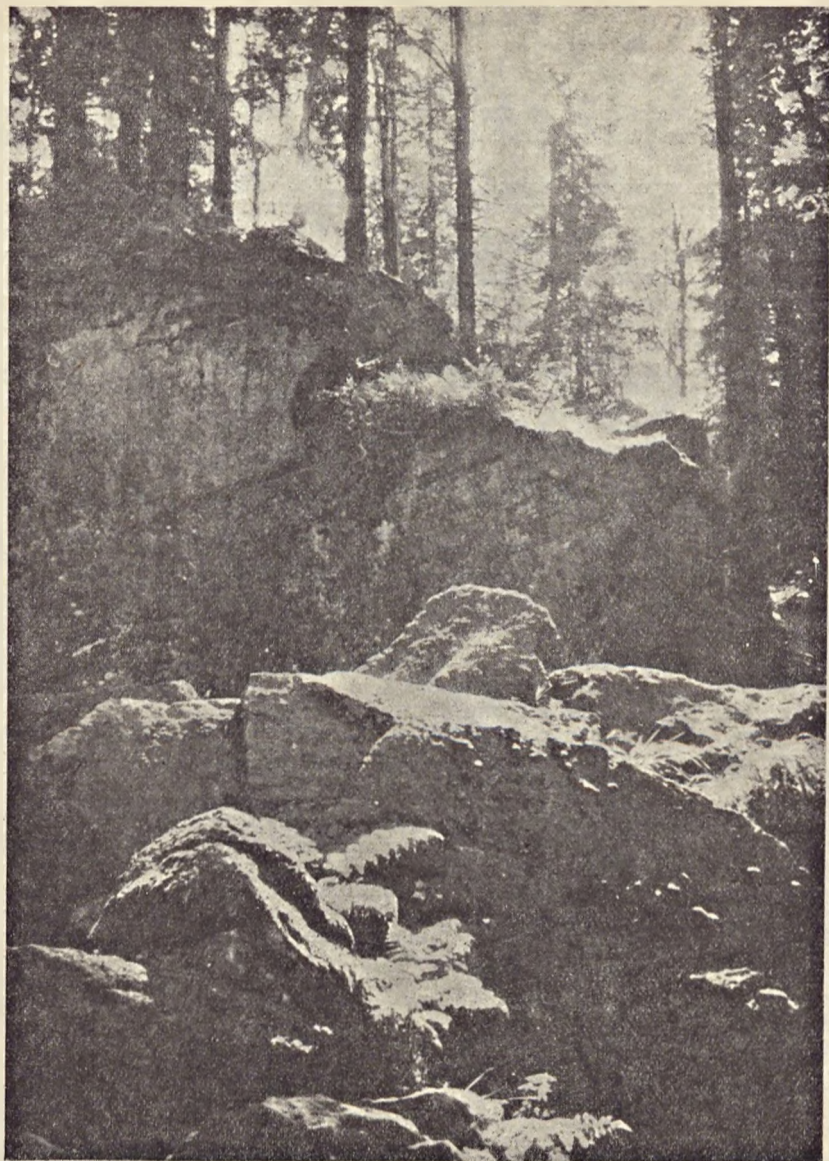
¹ Mapa środkowej części Beskidu Małego z zaznaczonymi na niej skałkami fliżowymi została zamieszczona w „Chrońmy Przyr. ojcz.” Z. 3/1963.

² Skałki fliżowe w rezerwacie Madohora — „Chrońmy Przyr. ojcz.” Z. 6/1963.

Ryc. 1. Profil geologiczny warstw Istebniańskich dolnych odsłonięty na zachodnim zboczu Madohory: 1 — zlepięnce z egzotykami, 2 — piaskowce zlepięcowate i gruboziarniste, 3 — piaskowce średnioziarniste o oddzielności płytowej, 4 — łupki ciemnoszare, piaszczyste z muskowitem, A, B, C, D — odsłonięcia, Z — zwalisko skalne.

i gruboziarnisty. U podstawy skałki znajduje się wielkie zwalisko fragmentów skalnych, które oderwały się od niej wzdłuż wspomnianej płaszczyzny ciosowej i runęły w dół zbocza. Wśród masy małych ostrokrawędzistych okruchów piaskowców i zlepięnców tkwią beładnie rozrzucone duże bloki o rozmiarach 3—6 m. Łączna kubatura obrywu przekracza 100 m³. W kilku miejscach na zwalonych już bryłach wyrosły buki i świerki liczące obecnie około 60 lat. Obryw zatem nastąpił co

Ryc. 2. Fragment północnej ściany skałki na zachodnim zboczu Madohory. U stóp ściany widoczne blokowisko obrywu

Fot. Z. Alexandrowiczowa

najmniej przed sześćdziesięciu laty, prawdopodobnie wskutek denudacyjnego cofania się stoku.

Po południowej stronie ścieżki turystycznej wznosi się druga skałka wysokości około 7 m, zbudowana ze zlepieńców i piaskowców ułożonych w trzech ławicach frakcjonalnie warstwowanych. W stosunku do poprzednio wspomnianych odsłoneń twory te stanowią wyższą część omawianego profilu geologicznego.

Opisane wychodnie warstw istebniańskich, widoczne na zachodnim zboczu Madohory, są typowe dla wykształcenia i występowania tych utworów w Beskidzie Małym. Dają one świadectwo dynamicznych współczesnych procesów geologicznych, głównie wietrzenia i ruchów masowych. Procesy te powodują rozszerzanie się szczelin skalnych, rozpad piaskowców i zlepieńców na drobny gruz, a także prowadzą do powstawania osuwisk i obrywów. Warto podkreślić, że obrywy skalne należą w Beskidach do zjawisk wyjątkowych, przy czym są one głównym, naturalnym czynnikiem niszczącym większe skałki.

Zofia Alexandrowiczowa

Z DZIAŁALNOŚCI LIGI OCHRONY PRZYRODY W POLSCE

Z akcji propagandowej Zarządu Głównego L.O.P.

Działalność propagandowa prowadzona za pośrednictwem akcji odczytowej oraz własnych wydawnictw należy do ważnych kierunków pracy Ligi Ochrony Przyrody. W ramach tej akcji każdego roku organizowany jest tzw. „Tydzień ochrony przyrody”, który daje sposobność popularyzowania wśród szerokich rzesz społeczeństwa celów i zadań ochrony przyrody. W roku 1963 podczas obchodów „Tygodnia” (6—13 X) zwrócono główną uwagę na problemy racjonalnej gospodarki zasobami przyrody. W związku z ogłoszonym przez Ligę Ochrony Przyrody i Stowarzyszenie Dziennikarzy Polskich konkursem na najlepsze publikacje z zakresu ochrony przyrody, Zarząd Główny L.O.P. wydał osobny biuletyn informacyjny, w którym zamieszczono 15 zwięzłe ujętych artykułów bądź fragmentów większych publikacji poświęconych zagadnieniom wchodzącym w zakres nowoczesnej pojętej ochrony przyrody. W poszczególnych artykułach omówiono m.ii ogólne problemy związane z ochroną zasobów przyrody (prof. W. Szafer), zagadnienia ochrony zasobów wodnych (prof. E. Zaczynski; inż. M. Korwin; inż. A. Wiewióra), mineralnych (prof. W. Goetel), ochronę przyrody w gospodarce rolnej (inż. J. Jankowski) i leśnej (inż. J. Dziedzic; inż. J. Ekiert), rekultywację terenów zniszczonych wskutek nieracjonalnie prowadzonej eksploatacji kopalni (doc. T. Skawina; inż. E. Paprzycki) ochronę powietrza przed zanieczyszczeniem (inż. E. Paprzycki) oraz rolę ochrony przyrody w utrzymaniu zdrowotności społecznej (dr W. Marcinkowski).

J.I.D.